

บทที่ 1

บทนำและวัตถุประสงค์

ปัจจุบันเกษตรกรบนพื้นที่สูงของประเทศไทยมีการเลี้ยงสัตว์แบบผสมผสาน โดยเลี้ยงเพื่อสร้างรายได้บริโภค และใช้ในพิธีกรรมต่างๆ มูลนิธิโครงการหลวงจึงได้พัฒนางานปศุสัตว์ในพื้นที่โครงการหลวงและโครงการขยายผลแบบโครงการหลวง เพื่อเป็นแหล่งเรียนรู้ด้านการเลี้ยงสัตว์แก่เกษตรกรและผู้สนใจ นำไปปรับใช้เพื่อพัฒนาการเลี้ยงสัตว์ของเกษตรกรให้ได้รับประโยชน์ทั้งในด้านการเลี้ยงเพื่อเป็นแหล่งโปรตีน และจำหน่ายเป็นรายได้เสริม ช่วยยกระดับคุณภาพชีวิตของเกษตรกรบนพื้นที่สูงต่อไป นอกจากนี้มูลนิธิโครงการหลวงโดยงานพัฒนาและส่งเสริมปศุสัตว์ได้สนับสนุนพันธุ์สัตว์ชนิดต่างๆ เช่น สุกร กระต่าย แพะ แกะ โค-กระบือ และไก่สายพันธุ์ต่างๆ โดยเฉพาะไก่กระดูกดำที่เกษตรกรนิยมเลี้ยงเพื่อใช้ประกอบพิธีกรรม และมีราคาสูงกว่าไก่ชนิดอื่นไปให้เกษตรกรที่อยู่ในพื้นที่ต่างๆ ภายใต้การส่งเสริมของมูลนิธิโครงการหลวง จึงทำให้มีการเลี้ยงไก่กระดูกดำอย่างแพร่หลาย ด้วยความดำที่เป็นลักษณะประจำสายพันธุ์และคุณสมบัติทางการแพทย์ของไก่ชนิดนี้ จึงทำให้ไก่กระดูกดำมีราคาจำหน่ายสูงกว่าไก่ทั่วไปประมาณ 2 เท่า กล่าวคือ ไก่กระดูกดำราคาตัวละ 200-250 บาท ขณะที่ไก่พื้นเมืองเมื่อมีน้ำหนักตัวเท่ากันมีราคาเพียง 100-120 บาท เกษตรกรจึงนิยมเลี้ยงไก่กระดูกดำเพิ่มมากขึ้น

ในปี พ.ศ. 2558 การผลิตไก่กระดูกดำเพื่อจำหน่ายของมูลนิธิโครงการหลวงระหว่างเดือนตุลาคม พ.ศ. 2557 ถึง กรกฎาคม พ.ศ. 2558 มีจำนวน 8,057 ตัว มูลค่า 282,345 บาท และในปี พ.ศ. 2559 เกษตรกรในมูลนิธิโครงการหลวงมีความต้องการลูกไก่กระดูกดำ จำนวน 15,375 ตัว/ปี แต่เนื่องจากผู้เลี้ยงส่วนใหญ่ขาดความรู้เกี่ยวกับไก่กระดูกดำทั้งเรื่องลักษณะเด่นประจำสายพันธุ์ที่เป็นจุดขายของไก่ชนิดนี้ และสูตรอาหารที่เหมาะสมสำหรับการเลี้ยง ทำให้ไม่สามารถผลิตไก่กระดูกดำได้อย่างเต็มประสิทธิภาพ ด้วยเหตุนี้ คณะผู้วิจัยจึงได้ดำเนินการคัดเลือกและปรับปรุงสายพันธุ์ไก่กระดูกดำที่มีลักษณะดี ถูกต้องตามสายพันธุ์ และตรงตามความต้องการของตลาดให้มากที่สุด โดยเริ่มตั้งแต่ปี 2556 เป็นต้นมา (สุชน และคณะ, 2557) อย่างไรก็ตาม เมื่อได้ลูกไก่ที่มีประสิทธิภาพการผลิตที่ดีและตรงตามสายพันธุ์แล้ว มีความจำเป็นต้องศึกษาหาระดับโภชนาที่เหมาะสมในแต่ละช่วงอายุ โดยเฉพาะเมื่อนำไปเลี้ยงบนพื้นที่สูง ซึ่งปัจจุบันยังไม่ปรากฏว่ามีผู้ใดรายงานไว้ อย่างไรก็ตาม สุชน และคณะ(2558) ได้ศึกษาการใช้วัสดุในท้องถิ่นมาประยุกต์เพื่อลดต้นทุนการผลิต โดยใช้ผักหรือพืชหมักร่วมกับอาหารสำเร็จรูปเลี้ยงไก่กระดูกดำในช่วงอายุ 1-13 สัปดาห์ ผลปรากฏว่า ให้อัตราแลกน้ำหนักและคุณภาพซากไม่แตกต่างจากกลุ่มที่กินอาหารสำเร็จรูปอย่างเดียว แต่มีสัดส่วนของอวัยวะภายในรวม ตับ กึ้น และไขมันในช่องท้องมากกว่ากลุ่มที่กินอาหารสำเร็จรูปอย่างเดียว การให้ผักหรือพืชหมักร่วมกับอาหารสำเร็จรูปมีต้นทุนการผลิตที่สูงกว่าการกินอาหารสำเร็จรูปอย่างเดียว ซึ่งผลดังกล่าวได้นำไปขยายผลให้เกษตรกรใช้แล้ว อย่างไรก็ตามปัจจุบันการให้อาหารที่มีโภชนา (โปรตีนและพลังงาน) ที่เหมาะสมกับช่วงการเจริญเติบโตของไก่กระดูกดำ ยังไม่มีผู้ใดรายงานไว้ ดังนั้น ในปี พ.ศ. 2559 จึงได้ศึกษาหาสูตรอาหารที่มีโภชนาเหมาะสมกับไก่กระดูกดำทุกระยะการเจริญเติบโตเพื่อให้ได้สูตรอาหารที่มีประสิทธิภาพดีและต้นทุนต่ำ นอกจากนี้ระบบการผลิตสัตว์ปีกที่ดีสำหรับไก่กระดูกดำก็ควรมีการศึกษาและ

พัฒนาระบบให้สอดคล้องกับมาตรฐานทั่วไป สามารถยอมรับได้ทั้งผู้บริโภค ผู้เลี้ยงและหน่วยงานของรัฐฯ ที่จะให้การรับรองต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อวิจัยและพัฒนาสูตรอาหารที่มีระดับโภชนะเหมาะสมต่อสมรรถภาพการผลิตแต่ละช่วงอายุของไก่กระดุกดำ
2. เพื่อทดสอบระบบการผลิตลูกไก่และการเลี้ยงไก่กระดุกดำตามระบบการผลิตสัตว์ที่ดีที่เหมาะสมกับพื้นที่สูง
3. เพื่อศึกษาผลตอบแทนและความพึงพอใจจากการเลี้ยงไก่กระดุกดำของเกษตรกรบน พื้นที่สูง

ขอบเขตของการศึกษา

การวิจัยและพัฒนาสูตรอาหารสำหรับไก่กระดุกดำและระบบการผลิตลูกไก่และการเลี้ยงขุน ตามคู่มือระบบการผลิตสัตว์ที่เหมาะสมกับพื้นที่สูง (GAP_s : ไก่กระดุกดำบนพื้นที่สูง) รวมไปถึงการศึกษาค้นคว้าและหาความพึงพอใจในการเลี้ยงของเกษตรกร มี 3 ด้านดังนี้

1. การวิจัยและพัฒนาสูตรอาหารที่มีระดับโภชนะเหมาะสมต่อสมรรถภาพการผลิตของไก่กระดุกดำในช่วงอายุ 1-13 สัปดาห์
2. การทดสอบระบบการผลิตลูกไก่และการเลี้ยงไก่กระดุกดำตามคู่มือระบบการผลิตสัตว์ที่เหมาะสมกับพื้นที่สูง ใน 3 พื้นที่
3. การศึกษาค้นคว้าและหาความพึงพอใจจากการเลี้ยงไก่กระดุกดำของเกษตรกรบนพื้นที่สูงในพื้นที่ต่างๆ